

Жук І. В., доцент кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ НЕЗАКОННОСТІ ПЕРЕПРАВЛЕННЯ ОСІБ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

У статті 332 Кримінального кодексу (далі – КК) України «Незаконне переправлення осіб через державний кордон України» встановлена відповідальність за незаконне переправлення осіб через державний кордон України, організацію незаконного переправлення осіб через державний кордон України, керівництво такими діями або сприяння їх вчиненню порадами, вказівками, наданням засобів або усуненням перешкод. Власне саме перетинання державного кордону Законом України № 1723-IV від 18.05.2004р. було декриміналізовано та «переведено» у статус адміністративного правопорушення (ст. 204-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення). Відповідно до цієї норми адміністративну відповідальність тягне перетинання або спроба перетинання державного кордону України будь-яким способом поза пунктами пропуску через державний кордон України або в пунктах пропуску через державний кордон України без відповідних документів або за документами, що містять недостовірні відомості про особу, чи без дозволу відповідних органів влади.

Виходячи з цього незаконним переправлення через державний кордон України можна визнати у випадках, коли особи переправляються через державний кордон України: 1) будь-яким способом поза відповідними пунктами пропуску; 2) у пунктах пропуску, але без відповідних документів; 3) у пунктах пропуску, але за документами, що містять недостовірні відомості про особу; 4) у пунктах пропуску, але без дозволу відповідних органів влади.

Відповідно до п. 2 Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2010 р. № 751, пункти пропуску – це спеціально виділена територія на залізничних та автомобільних станціях, у морських і річкових

портах, в аеропортах (на аеродромах) з комплексом будівель, споруд і технічних засобів, а також спеціально виділена акваторія у морських і річкових портах, де здійснюються прикордонний, митний та інші види контролю і пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна.

Перетинання громадянами України державного кордону України здійснюється в пунктах пропуску через державний кордон України після пред'явлення одного з документів, що дають право на виїзд з України, в'їзд в Україну та посвідчують особу громадянина під час перебування за її межами. Такими документами є паспорт громадянина України для виїзду за кордон, дипломатичний паспорт, службовий паспорт, проїзний документ дитини, посвідчення особи моряка, посвідчення члена екіпажу, посвідчення особи на повернення в Україну та інші документи.

У випадках, визначених законодавством для перетинання державного кордону громадяни України крім паспортних документів повинні мати також підтверджуючі документи. Для іноземців та осіб без громадянства визначено наступні документи на право їх в'їзду в Україну, виїзду з України і транзитного проїзду через територію України, це: паспортний документ, віза, посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон, проїзний документ для виїзду за кордон, документи, які дають право на перетинання державного кордону в межах місцевого прикордонного руху, акредитаційні картки та інші документи. У разі відсутності зазначених документів перетинання через державний кордон України буде незаконним. Перетинання буде вважатися незаконним і у разі відсутності відповідного дозволу.

Перетинання державного кордону в пунктах пропуску через державний кордон, але за документами, що містять недостовірні відомості про особу, означає наявність підроблених документів на право перетинання кордону. При цьому не можна вважати дійсним документ, отриманий хоча й у встановленому законом порядку, але на підставі введення

службових осіб, які оформлюють такий документ, в оману щодо реальної особистості громадянина.

Відповідно до ч. 3 ст. 204-1 КУпАП чинність цієї статті не поширюється на випадки повернення в Україну без встановлених документів громадян України, які стали жертвами злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми, а також на випадки прибуття в Україну іноземців чи осіб без громадянства з метою отримання притулку або набуття статусу біженця, якщо вони в установленій законом термін звернулися до відповідних органів державної влади щодо надання їм притулку чи статусу біженця. Під жертвами злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми, слід розуміти осіб, які постраждали від злочинів, передбачених КК України або кримінальними законами інших країн, пов'язаних із здійсненням будь-якої незаконної угоди, предметом якої є передача людини у фактичну власність інших осіб, і вчинених як на території України, так і на території інших країн, як громадянами України, так і іноземцями чи особами без громадянства. Під біженцем, відповідно до Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» 08.07.2011 р. № 3671-VI, розуміється іноземець, який внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства тощо знаходиться поза межами країни своєї громадянської належності і не може чи не бажає користуватися захистом цієї країни, або не маючи громадянства (підданства), не може або не бажає повернутися до країни свого попереднього постійного проживання внаслідок таких побоювань, та щодо якого прийнято рішення про надання статусу біженця.

Отже, незаконним переправленням осіб через державний кордон України є переправлення або спроба переправлення особи будь-яким способом поза пунктами пропуску через державний кордон України, або в пунктах пропуску через державний кордон України без відповідних документів, або за документами, що містять недостовірні відомості про особу, чи без дозволу відповідних органів влади.